

ІV. НАУКОВИЙ НАПРЯМ ФІЛОСОФСЬКІ, ІСТОРИЧНІ, ПСИХОЛОГІЧНІ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ І СПОРТУ

УДК 796.085:37.015.3

МОТИВИ КОНФЛІКТУ КВАЛІФІКОВАНИХ ФУТБОЛІСТОК

Сергій Войтенко, Максим Перепелиця

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотації:

Актуальність теми. Конфліктні ситуації у футбольній команді призводять до психологічної напруги, нерівноваження, замкнутості, що в свою чергу знижує працездатність і продуктивність в цілому футболісток. **Мета дослідження** – установити мотиви конфліктної поведінки кваліфікованих футболісток у процесі їх підготовки. **Матеріал і методи.** У дослідженні взяло участь 30 футболісток КМС та І-р віком від 18 до 25 років. ЕГ – «ЕМС-Поділля» (Вінниця) та КГ – ВДПУ імені Михайла Коцюбинського. Методи дослідження: аналіз наукової і методичної літератури; педагогічне спостереження, метод соціометрії Дж. Морено; тест К.Томаса «Стилі поведінки в конфлікті»; тест-опитувальник Б. Басс і Р.Дарки «Рівень агресивності» та тест Тімоті Лірі «Діагностика міжособистісних відносин»; методи математичної статистики. **Результати дослідження та ключові висновки.** Педагогічне спостереження рівня агресивності футболісток засвідчило відмінність у «вербальній агресії», в КГ (21,42%) ЕГ (25%), «самоагресії» в КГ (14,3%) ЕГ (6,25%), «емоційної агресії» в КГ (28,57%) ЕГ (31,25%). За стилем поведінки в конфлікті зафіксовано відмінність за статусом «зірка» в КГ (21,4%) ЕГ (25%), «суперництво» в КГ (28,55%) ЕГ (43,75%), «уникнення» в КГ (28,55%) ЕГ (12,5%). За діагностикою міжособистісних відносин у ЕГ (31,25%) зафіксовано тип відношень до оточуючих «агресивний» і «егоїстичний», в КГ таких (28,5%), що позначає агресивність та жорсткість гравців у ігровому єдиноборстві. В ЕГ переважає стиль поведінки «авторитарний», в КГ «авторитарний», «підкорений», «товариський». За порівняльною характеристикою зафіксована зона достовірної значущості ($p=0,05$) у восьми показниках.

Ключові слова:

рівень агресивності, стиль поведінки, конфліктна ситуація, самоагресія, міжособистісні відносини.

Motives of the Conflict of Qualified Women's Soccer Team

Actuality. Conflict situations in the soccer team lead to psychological tension, not balance, isolation, which in turn reduces efficiency and productivity in general players. **The purpose of the research** is to establish the motives of conflict behavior of qualified players in the process of their preparation. **Material and methods.** 30 players of the CMS and I-category aged from 18 to 25 took part in the research. "EMS-Podillia" (Vinnytsia) and KG - VSPU named after Michael Kotsyubynsky. **Methods of research:** Analysis of scientific and methodical literature; pedagogical observation, method of sociometry J. Moreno; Thomas test "the style of behavior in the conflict"; B-candidate. Bass I R. Darkah "Level of aggressiveness" and test Timoty Liri "Diagnostics of interpersonal relations"; methods of mathematical statistics. **Research results and key conclusions.** Pedagogical observation of the level of aggressiveness of the football player showed the difference in "verbal aggression", in KG (21,42%) EG (25%), "self-aggression" in KG (14,3%) EG (6,25%), "emotional aggression" in KG (28,57%) EG (31,25%). According to the style of behavior in the conflict the difference in status "star" in KG (21,4%) EG (25%), "rivalry" in KG (28,55%) EG (43,75%), "disappearance" in KG (28,55%) EG (12,5%) was recorded. According to the diagnosis of interpersonal relations in the EG (31,25%) the type of relations to the surrounding "aggressive" and "selfish", in KG of such (28,5%), which indicates the aggressiveness and rigidity of players in the game unity. The style of behavior of "authoritarian", "subordinate", "friendly" prevail in the EEG. A comparative characteristic is a fixed area of reliable significance ($p=0,05$) in eight indicators.

level of aggressiveness, style of behavior, conflict situation, self-aggression, interpersonal relations.

Постановка проблеми. Значна поширеність конфліктів спостерігається в спортивній діяльності, де сучасний спорт вимагає не тільки високого рівня фізичних, технічних але і психологічних якостей. Взаємодія цих факторів призводить до того, що конфліктні стосунки в колективі є визначальними [1, 7].

Конфліктні ситуації у футбольній команді призводять до психологічної напруги, нерівноваження, замкнутості, що в свою чергу знижує працездатність і продуктивність в цілому футболісток [2, 6]. Крім того, конфлікти визначаються не тільки рядом зовнішніх факторів до яких відносяться умови спортивної діяльності але і внутрішніми факторами, особливостями індивідуальності футболісток, які мало вивчаються і не враховуються при комплектуванні команд [8]. Тому вважаємо за необхідне визначити засоби зниження конфліктних ситуацій які впливають на взаємодію гравців і в цілому на результат команди.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Феномен конфлікту у спортивній команді на формування або зниження конфліктних форм поведінки спортсмена є одним з найменш досліджених у психології спорту [5, 6].

Окремі вчені вважають, що спорт стимулює конфліктність особистості [10, 11], протилежну точку зору, стверджуючи, що спорт є засобом зменшення конфліктних форм поведінки висловлюють [9, 13]. Двоєкий погляд і характер впливу конфліктів на спортсмена і його діяльність визначають [12, 14] вважаючи конфлікт деструктивним явищем, який знижує ефективність спортивної діяльності, на противагу якому висловлюється думка про можливий позитивний вплив конфліктів на характер спортивної діяльності [15].

Проте, наше дослідження направлене на виявлення засобів зниження конфліктних ситуацій, які негативно впливають на колектив і в цілому на результат спортивної діяльності кваліфікованих футболісток.

Мета дослідження. Установити мотиви конфліктної поведінки кваліфікованих футболісток у процесі їх підготовки.

Методи дослідження. У дослідженні взяло участь 30 футболісток КМС та І-р, віком від 18 до 25 років ($20,8 \pm 1,9$ р.), ЕГ – гравці команди Першої ліги з футболу «ЕМС-Поділля» (Вінниця) та КГ – збірна футбольна команда ВДПУ імені Михайла Коцюбинського які на момент проведення експерименту проходили навчально-тренувальну та змагальну підготовку. Для вирішення поставлених завдань був застосований комплекс методів: аналіз та узагальнення наукової і методичної літератури; педагогічне спостереження; метод соціометрії Дж. Морено; тест К. Томаса «Стил поведінки в конфлікті»; тест-опитувальник Б. Басс і Р. Дарки «Рівень агресивності» та тест Тімоті Лірі «Діагностика міжособистісних відносин»; методи математичної статистики: середнє арифметичне ($\bar{X}$), середнє квадратичне відхилення (S), похибка середнього арифметичного ($\pm m$), критерій Стьюдента (t).

Результати дослідження. Результати за Тест-опитувальником Б.Басс і Р.Дарки «Рівень агресивності» наведено в таблиці 1.

Таблиця 1

Порівняльний аналіз «Рівня агресивності» футболісток

Показник	ЕГ(n=16)	КГ (n=14)
Вербальна агресія	4 (25%)	3 (21,42%)
Фізична агресія	1 (6,25%)	0
Предметна агресія	5 (31,25%)	5 (35,71%)
Емоційна агресія	5 (31,25%)	4 (28,57%)
Самоагресія	1 (6,25%)	2 (14,3%)

Зафіксовано незначну відмінність у показниках «вербальної агресії», у трьох гравців КГ (21,42%), тоді як в ЕГ чотири футболістки (25%). Причиною агресивної словесної поведінки футболісток є незадоволення, незгода чи протиріччя в ігровому моменті. За показником «предметної агресії» в ЕГ і КГ зафіксовано по п'ять футболісток, це свідчить, що футболістки намагаються не усугубляти конфлікт, а звести його до мінімуму, але після конфлікту вони виплескують свою агресію на оточуючі їх предмети. «Фізична агресія» зафіксована у одній футболістки ЕГ (6,25%), на це може вплинути рівень майстерності, фізичне навантаження, моральна втома та інше. Також було зафіксовано відмінність за показником «самоагресія» в КГ дві футболістки (14,3%) в ЕГ одна футболістка (6,25%). Такі гравці направляють агресію на себе, захищаючись від неприємних вражень ззовні. За показником «емоційна агресія» зафіксовано відмінність в КГ у чотирьох футболісток (28,57%), в ЕГ у п'яти (31,25%). Це імовірна причина емоційної або фізичної втоми спортсменок, тому що агресивна поведінка може бути несподіваною дією направленою протидіяти емоційному стану.

IV. Науковий напрям

Для встановлення міжособистісних відносин в команді був застосований метод соціометрії Дж.Морено. Стиль поведінки футболісток у конфліктних ситуаціях визначався за тестом К. Томаса «Стилі поведінки в конфлікті». Для кращого порівняння ми об'єднали отримані данні в загальну таблицю (табл. 2).

Таблиця 2

Порівняльний аналіз «Стиль поведінки в конфлікті» в ЕГ і КГ

Статус	К-ть (%)	Стиль поведінки				
		Суперництво	Співпраця	Компроміс	Уникнення	Пристосування
Кількість (%)						
ЕГ						
Зірка	25%	12,5%	6,25%	0	6,25%	0
Бажані	56,25%	25%	18,75%	6,25%	0	6,25%
Нехтують	18,75%	6,25%	0	6,25%	6,25%	0
Всього	100%	43,75%	25%	12,5%	12,5%	6,25%
КГ						
Зірка	21,4%	7,11%	0	7,11%	7,11%	0
Бажані	57,16%	21,44%	14,28%	0	7,11%	7,11%
Нехтують	21,44%	0	7,11%	7,11%	14,28%	0
Всього	100%	28,55%	21,4%	14,28%	28,55%	7,11%

Зафіксовано за показником «зірка» (лідер, фаворит команди) у КГ 3 футболістки (21,4%), в ЕГ 4 (25%) які вважають себе більш досвідченими та талановитішими за інших. Такі футболістки в очах своїх партнерок по команді є амбітними і марнославними, внаслідок чого з'являються конфліктні ситуації. Також нами зафіксовано в досліджуваних групах по три футболістки за показником «нехтують». В ЕГ у 7 спортсменок (43,75%) переважає дух суперництва, натомість у КГ всього 4 (28,55%). В ЕГ мотивом є не визначеність особистих цілей, не вдалі виступи на змаганнях тощо. У КГ за показником нехтуючи не виявлено дух суперництва. Можна вважати, що такі футболістки відвідують тренувальні заняття для власного фізичного здоров'я, для настрою.

За стилем поведінки «співпраця» в ЕГ зафіксовано 4 (25%), в КГ таких 3 (21,4%) учасники ситуації приходять до альтернативи, повністю задовольняють інтереси обох сторін. За стилем «уникнення» що демонструє відсутність прагнення до кооперації і тенденції футболісток до досягнення власних цілей у КГ зафіксовано 4 (28,55%) гравці натомість в ЕГ дві (12,5%). Зафіксовано по одному гравцю за стилем поведінки «пристосування» в конфліктах принесення в жертву власних інтересів заради іншого в КГ (7,11%) і ЕГ (6,25%).

Проаналізувавши тест Тімоті Лірі «Діагностика міжособистісних відносин» особливих відмінностей в досліджуваних групах не виявлено (табл. 3).

Таблиця 3

Порівняльний аналіз «Діагностика міжособистісних відносин» в ЕГ і КГ

Показник	ЕГ (%) (n=16)	КГ (%) (n=14)
Авторитарний	1 (6,25%)	0
Егоїстичний	1 (6,25%)	1 (7,1%)
Агресивний	4 (25%)	3 (21,4%)
Підозрілий	1 (6,25%)	1 (7,1%)
Підкорений	2 (12,5%)	3 (21,4%)
Залежний	3 (18,75%)	1 (7,1%)
Товариський	2 (12,5%)	3 (21,4%)
Альтруїстичний	2 (12,5%)	2 (14,28%)

IV. Науковий напрям

Зокрема в ЕГ 5 (31,25%) футболісток команди ЕМС – Поділля мають типи відношення до оточуючих «Агресивний» і «Егоїстичний», в КГ футболісток команди ВДПУ імені Михайла Коцюбинського таких 4 (28,5%). Це засвідчує, що в ігрових єдиноборствах дівчата стають більш агресивними і жорсткими.

Зафіксовано відмінність за типом відносин «Товариський» у футболісток КГ 3 (21,4%), у ЕГ 2 (12,5 %). Причиною може слугувати фізична і емоційна втома гравців. По дві футболістки виявлено за показником «Альтруїстичний» ЕГ (12,5%), КГ (14,28%), це відповідальні гравці які готові принести у жертву свої інтереси, на користь іншим. За типом відносин «Авторитарний» в ЕГ 1 (6,25%) в КГ таких не виявлено. Це енергійна, успішна у своїх справах футболістка, компетентна, авторитарна як лідер. Зафіксовано, що в кваліфікованих футболісток ЕГ переважає стиль поведінки «Авторитарний», натомість в КГ – «Авторитарний», «Підкорений», «Товариський».

За порівняльним аналізом даних визначено статистичну відмінність середніх величин показників характеру в процесі підготовки кваліфікованих футболісток в експериментальній і контрольній групах (табл. 4).

Таблиця 4

Порівняльний характеристика показників характеру в ЕГ і КГ

Показник		ЕГ (n=16)	КГ (n=14)	t	p
		(M ± m)			
Стилі поведінки в конфлікті	Суперництво	5,27±0,06	4,6±0,06	14,2	<0,05*
	Співпраця	4,24±0,11	3,42±0,1	12,4	<0,05*
	Компроміс	3,57±0,1	3,17±0,63	10,7	<0,05
	Уникнення	4,54±0,05	4,94±0,02	6,7	>0,05
	Пристосування	4,08±0,11	4,74±0,06	9,3	>0,05
Діагностика міжособистісних відносин	Авторитарний	5,14±0,08	4,5±0,09	14,3	<0,05*
	Егоїстичний	4,62±0,06	4,94±0,03	2,5	>0,05
	Агресивний	4,6±0,06	4,4±0,08	11,07	<0,05*
	Підозрілий	4,55±0,3	4,8±0,44	14,11	<0,05
	Підкорений	4,11±0,09	4,69±0,04	9,1	>0,05
	Залежний	6,00 ± 0,6	4,73 ± 0,6	27,00	<0,05*
	Товариський	4,3±0,04	4,7±0,05	7,9	>0,05
	Альтруїстичний	4,07±0,09	4,67±0,04	9,1	>0,05
Рівень агресив- ності	Вербальна агресія	6,19 ± 1,5	5,23 ± 1,3	14,21	<0,05*
	Фізична агресія	16,87±0,4	42,3±0,2	15,1	<0,05*
	Предметна агресія	5,46 ± 1,1	5,87 ± 1,3	5,75	<0,05
	Емоційна агресія	4,84±0,02	3,57±0,05	8,2	>0,05
	Самоагресія	4,59 ± 3,9	5,12 ± 3,8	22,1	<0,05*

Примітка: * – показники, які є достовірно відмінними за T – критерієм Стюдента

З даної таблиці можемо спостерігати що у деяких показниках конфліктної поведінки зафіксована зона достовірної значущості (p=0,05), в інших вона взагалі відсутня. Це

свідчить про те, що на психолого-педагогічному рівні манера гри та типи характеру у досліджуваних футболісток експериментальної і контрольної групи однакові.

Дискусія. Під конфліктом розуміють сутичку протилежно направлених цілей спортсменів їх інтересів і позицій. Таке протиріччя призводять до конфліктів на футбольному полі при піднятті соціального статусу особистості або команди, моральної гідності спортсмена, неправомірної дії під час тренувального або змагального процесів.

Можна виокремити три основні причини конфліктів в спорті: неможливість отримати бажаного; наявність різних поглядів на спільну проблему; існування третьої сторони (наявність провокатора конфлікту) [11].

Дослідники проблеми конфліктів в психології спорту розглядали її структуру [3]; функції [10, 13], можливості конструктивного вирішення [14]. З'явилось розуміння того, що конфлікт як соціально-психологічний феномен є невід'ємною частиною діяльності спортсмена, найчастіше відіграючи важливу роль у його розвитку.

Характеристики які здатні вплинути на формування конфлікту спортсмена, виступають: конкурентний тип відносин, психологічні і фізичні протистояння, можливість прояву агресії, підвищена рухова активність, висока емоційність і нервово-психічні навантаження, особливо, на змаганнях [9]. Вплив даних чинників проявляється двоюко, з одного боку, стимулюючи і формуючи власне конфліктні форми поведінки – агресію [5], з іншого – дає можливість виходу руйнівним імпульсам і навчання свідомого контролю поведінки, сприяючи зниженню [6].

Тому вважаємо за необхідне у підготовці кваліфікованих спортсменів ігрових видів спорту визначати мотиви конфліктних ситуацій які впливають на особистість спортсмена, взаємини в колективі і в цілому на результат команди.

Висновки.

1. Педагогічне спостереження рівня агресивності кваліфікованих футболісток в тренувальному і змагальному процесах засвідчило відмінність показників «вербальної агресії» в КГ (21,42%) ЕГ (25%), «самоагресії» в КГ (14,3%) ЕГ (6,25%), «емоційної агресії» в КГ (28,57%) ЕГ (31,25%).

2. Визначаючи стиль поведінки в конфлікті зафіксовано відмінність за статусом «зірка» (лідер, фаворит команди) в КГ (21,4%) ЕГ (25%), «суперництво» в КГ (28,55%) ЕГ (43,75%), «уникнення» в КГ (28,55%) ЕГ (12,5%).

3. За діагностикою міжособистісних відносин у футболісток ЕГ (31,25%) зафіксовано тип відношень до оточуючих «агресивний» і «егоїстичний», в КГ таких (28,5%), що відповідає агресивності та жорсткості у ігровому єдиноборстві. В ЕГ переважає стиль поведінки «авторитарний», в КГ «авторитарний», «підкорений», «товариський».

За порівняльною характеристикою показників характеру в ЕГ і КГ зафіксована зона достовірної значущості ($p=0,05$) у восьми показниках, в інших вона відсутня.

Перспектива подальших досліджень є обґрунтування ефективності психолого-педагогічної програми на зниження рівня агресивності гравців у команді.

Список літературних джерел

1. Вознюк Т. Інформативна значущість окремих психомоторних показників для оцінки ефективності змагальних дій кваліфікованих баскетболісток. Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Львів, 2007. Вип. 11, т. 3. С. 78-82.

2. Войтенко С. М. Засоби регуляції спільної діяльності спортивних команд: Монографія. Вінниця: ВДПУ, 2022. 211 с.

References

1. Vozniuk T. Informatyvna znachushchist okremykh psyhomotornykh pokaznykiv dlia otsinky efektyvnosti zmahalnykh dii kvalifikovanykh basketbolistok [Informative significance of individual psychomotor indicators for evaluating the effectiveness of competitive actions of qualified basketball players]. Moloda sportyvna nauka Ukrainy : zb. nauk. pr. z haluzi fiz. kultury ta sportu. Lviv, 2007. Vyp. 11, t. 3. S. 78-82. (in Ukrainian)

2. Voitenko S.M. Zasoby rehuliatsii spilnoi diialnosti sportyvnykh komand [Means of regulating the joint activities of

3. Войтенко С. М. Взаємозв'язок показників спільної діяльності із груповою ефективністю футбольних команд. Фізична культура, спорт та здоров'я нації: зб. наук. пр. Вінниця, 2021. № 11 (30). С. 124-132. DOI: [//doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11\(30\)](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11(30))
4. Захарчин Г. М., Винничук Р. О. Управління конфліктами. Навчальний посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2017. 160 с.
5. Коробейніков Г. В. Оцінювання психофізіологічних станів у спорті: [Монографія] / Г. Коробейніков, Є. Приступа, Л. Коробейніков, Ю. Бріскін. Львів: ЛДУФК, 2013. 312 с.
6. Колосов А. Б. Когнітивний ресурс підвищення стрес-стійкості кваліфікованих спортсменів (на прикладі студентів ВНЗ фізкультурного профілю) [Текст]: автореф. дис. ... канд. психол. наук: 19.00.07; Центр. ін-т післядиплом. пед. освіти АПН України. К., 2007. 20 с.
7. Костюкевич В. М. Управление тренировочным процессом футболистов в годичном цикле подготовки. 2-е изд., дополненное и доработанное. Киев: КНТ, 2016, 683 с.
8. Матвійчук Т. Ф. Конфліктологія: навчально-методичний посібник. Львів: Вид-во «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2018. 76 с.
9. Ложкин Г. В. Интерперсональные конфликты в спортивной команде. Человек в мире спорта: новые идеи, технологии, перспективы. М.: РГАФК, 2000. С. 379 – 381.
10. Олійник Н. А, Войтенко С. М. Психологічні особливості спортивної діяльності: Монографія. Вінниця: ВНАУ, 2020. 240 с.
11. Петров С. И. Конфликты в спорте и социально-психологический тренинг как средство их разрешения. автореф. дис. ... к.псих.н.: 13.00.04 / С. И. Петров; Санкт-Петербург. 2004. 20 с.
12. Ханин Ю. Л. Психология общения в спорте. М.: Физкультура и спорт, 1980. 208 с.
13. Copeland B.W., & Wida K. (1996). Resolving team conflict: Coaching strategies to prevent negative behavior. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 67, 52–54.
14. Holt N.L., Knight C.J., & Zukiwski P. (2012). Female athletes' perceptions of teammate conflict in sport: Implications for sport psychology consultants. *The Sport Psychologist*, 26, 135–154.
15. Sullivan P. J., & Feltz D. L. (2001). The relationship between intrateam conflict and cohesion within hockey teams. *Small Group Research*, 32, 342–355.
- sports teams]: Monohrafiia. Vinnytsia: VDPU, 2022. 211 s. (in Ukrainian)
3. Voitenko S. M. Vzaiemozviazok pokaznykiv spilnoi diialnosti iz hrupovoiu efektyvnistiu futbolnykh komand [Relationship of indicators of joint activity with group efficiency of football teams]. *Fizychna kultura, sport ta zdorovia natsii: zb. nauk. pr. Vinnytsia, 2021. № 11(30). 124-132 pp.* DOI: [//doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11\(30\)](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2021-11(30)) (in Ukrainian)
4. Zakharchyn H. M., Vynnychuk R. O. Upravlinnia konfliktamy [Conflict management]. *Navchalnyi posibnyk. Lviv: Vydavnytstvo Lvivskoi politekhniki, 2017. 160 s.* (in Ukrainian)
5. Korobeinikov H. V. Otsiniuvannia psykhoфизиологичних станів у спорті [Assessment of psychophysiological states in sports]: [Monohrafiia] / H. Korobeinikov, Y. Prystupa, L. Korobeinikov, Y. Briskin. Lviv: LDUFK, 2013. – 312 s. (in Ukrainian)
6. Kolosov A. B. Kohnityvnyi resurs pidvyshchennia stresstiiosti kvalifikovanykh sportsmeniv (na prykladi studentiv VNZ fizkulturnoho profilu) [Tekst] [The cognitive resource of increasing the stress resistance of qualified athletes (on the example of university students of the physical culture profile)]: avtoref. dys... kand. psykhol. nauk: 19.00.07; Tsentr. in-t pisladyplom. ped. osvity APN Ukrainy. K., 2007. 20 s. (in Ukrainian)
7. Kostiukevych V. M. Upravlyenye trenyrovochnym protsessom futbolystov v hodychnom tsykle podhotovky [Management of the training process of football players in the annual training cycle]. 2-e yzd., dopolnenne y doraботанное. Kyev: KNT, 2016, 683 p. (in Ukrainian)
8. Matviichuk T. F. Konfliktolohiia [Conflictology]: navchalno-metodychnyi posibnyk. Lviv: Vyd-vo «HALYCh-PRES», 2018. 76 s. (in Ukrainian)
9. Lozhkin G. V. Interpersonalnye konflikty v sportivnoi komande [Interpersonal conflicts in a sports team]. *Chelovek v mire sporta: novye idei, tekhnologii, perspektivy. M.: RGAFK, 2000. S. 379–381.* (in Ukrainian)
10. Oliinyk N. A, Voitenko S. M. Psykholohichni osoblyvosti sportyvnoi diialnosti [Psychological features of sports activities]: Monohrafiia. Vinnytsia: VNAU, 2020. 240 p. (in Ukrainian)
11. Petrov S. I. Konflikty v sporte i sotcialno-psykhologicheskii trening kak sredstvo ikh razresheniia. Avtoref [Conflicts in sports and socio-psychological training as a means of their resolution]. dis. ... k.psykh.n.: 13.00.04 / S. I. Petrov; Sankt-Peterburg. 2004. 20 s.
12. Khanin I. L. Psykholohiia obshcheniia v sporte [Psychology of communication in sports]. M.: Fizkultura i sport, 1980. 208 s.
13. Copeland B. W., & Wida K. (1996). Resolving team conflict: Coaching strategies to prevent negative behavior. *Journal of Physical Education, Recreation & Dance*, 67, 52–54.
14. Holt N. L., Knight C. J., & Zukiwski P. (2012). Female athletes' perceptions of teammate conflict in sport: Implications for sport psychology consultants. *The Sport Psychologist*, 26, 135–154.
15. Sullivan P. J., & Feltz D. L. (2001). The relationship between intrateam conflict and cohesion within hockey teams. *Small Group Research*, 32, 342–355.

DOI: [https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-14\(33\)-121-126](https://doi.org/10.31652/2071-5285-2022-14(33)-121-126)

Відомості про авторів:

Войтенко С. М.; orcid.org/0000-0003-0025-1064; voytenkosm@ukr.net; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького 32, Вінниця, 21000, Україна.

Перепелиця М. О.; orcid.org/0000-0003-4283-2596; maks83star@gmail.com; Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського, вул. Острозького 32, Вінниця, 21000, Україна.